

Motion till riksdagen

1987/88:L5

av Karin Ahrland m. fl. (fp, m, c)

med anledning av prop. 1987/88:124 om god man och förvaltare

I proposition 1987/88:124 föreslås att institutet omyndigförklaring avskaffas. I stället införs – vid sidan av godmansinstitutet – ett nytt rättsinstitut, kallat förvaltarskap.

Som förutsättning för att det skall förordnas förvaltare för någon, anges *dels* att han behöver hjälp på grund av sjukdom, hämmad förståndsutveckling, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, *dels* att han är ur stånd att vårda sig eller sin egendom. Förvaltarskap skall kunna vara totalt eller partiellt, eller enligt lagtexten: Förvaltaruppdraget skall anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde. Totalt förvaltarskap uttrycks i den föreslagna lagtexten med orden "har förvaltare – – – utan begränsning av förvaltaruppdraget". Den som står under förvaltarskap saknar rättslig handlingsförmåga i de avseenden förvaltarskapet gäller.

I ett flertal författningar finns bestämmelser om behörighet för tjänst eller uppdrag. Ett vanligt behörighetskrav är att vederbörande inte får vara omyndig, dvs. underårig eller förklarad omyndig. Detta gäller t. ex. för domare (även nämndemän) och advokater.

Förslaget i propositionen innebär i fråga om dessa behörighetskrav att endast den som står under totalt förvaltarskap är obehörig att utöva domarämbete eller vara advokat. Den som står under partiellt förvaltarskap är sålunda – oavsett hur stor del av hans rättssfär som förvaltarskapet omfattar – därigenom inte formellt obehörig att vara domare eller advokat.

Som ett sätt att råda bot på dessa konsekvenser av den föreslagna regleringen anvisas i propositionen möjligheten att när någon skall utses till tjänst eller uppdrag ta hänsyn till vederbörandes sjukdomstillstånd e. d. med stöd av gällande bestämmelser om en allmän lämplighetsprövning.

Enligt vår uppfattning grundas regeringsförslaget i aktuellt hänseende på en felsyn.

För det första – när det gäller domare och advokater – måste beaktas att det nuvarande kravet på att vederbörande inte får vara omyndig inte bara gäller vid prövningen om han skall utnämnas till domare (eller nämndeman) eller antas till ledamot av Advokatsamfundet. Regleringen är sådan att kravet måste vara uppfyllt under hela den tid som vederbörande är domare resp. advokat. Med nuvarande ordning uppkommer inga svårigheter att skilja den

som på grund av sitt tillstånd blir omyndigförklarad från befattningen. Med den i propositionen föreslagna ordningen däremot uppstår uppenbarligen svårigheter som inte kan lösas genom tillämpning av regler om allmän lämplighetsprövning.

För det andra är det en motbudande tanke att den som i större eller mindre grad är berövad sin rättsliga handlingsförmåga formellt skall vara behörig att företa rättshandlingar för annarsräkning, t. ex. i verksamhet som advokat eller rättegångsombud. Lika svårt är det att föreställa sig att en sådan person enligt lagen inte skall vara förhindrad att utöva domaruppgifter. Det får beaktas att bland dem, för vilka förvaltarförordnande kan bli aktuellt, i propositionen anges personer med psykiska svaghetstillstånd, med psykiska störningar och med vissa psykiska sjukdomar, bl. a. manodepressiva.

I gängse kommentarer till rättegångsbalken framhålls – i anslutning till kravet på att vederbörande ej får vara omyndigförklarad – vikten av att förtroendet för domstolarna ligger på en hög nivå liksom betydelsen av att advokaten intar en ekonomiskt oberoende ställning.

Frågan om olika åtgärder för att stärka allmänhetens förtroende för rättsväsendet och för att vidmakthålla kvaliteten i rättskipningen har på senare tid tilldragit sig en alltmer ökad uppmärksamhet, även i den allmänna debatten. Att allmänhetens uppfattning i detta hänseende inte skulle påverkas positivt av den föreslagna regleringen är uppenbart.

Vikten av att upprätthålla allmänhetens förtroende för rättsväsendet och hänsynen till den enskildes rättssäkerhet gör att slutsatsen endast kan bli en: Den som står under förvaltarskap måste alltid vara diskvalificerad, oavsett om förvaltarskapet är totalt eller partiellt. Behörighetskravet för de grupper som här behandlats måste därför anges med uttrycket "som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken" och orden "utan begränsning av förvaltaruppdraget" måste sålunda utgå. Sådana ändringar bör ske i de framlagda förslagen om ändringar i rättegångsbalken, lagen om allmänna förvaltningsdomstolar, lagen om marknadsdomstol, lagen om rättegången i arbetstvister, lagen om bostadsdomstol, lagen om patentbesvärsträtten, lagen om försäkringsdomstolar, sjölagen, lagen om skiljemän, lagen om arrendenämnder och hyresnämnder och lagen om statens VA-nämnd.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar vidta de ändringar i de genom proposition 1987/88:124 framlagda lagförslagen som här förordats.

Stockholm den 5 april 1988

Karin Ahrlund (fp)

Björn Körlof (m)

Gunilla André (c)

